

נעים
שיבת

ניעים שיבת | **מנחת פסח**
הרב בנימין בוימל

חפזוה ושריפת חמץ, היינו יוצאים לשכונת בית ישראל לאפות את "מצות המצוה" לאחר חצות היום. איזה הלל! איזו שירה! משם התגבנו לכותל לומר את "סדר אמירת קרבן פסח" ליד שריד בית מקדשנו. רק אז התפנינו להכנת הנדרש ללילה הקדוש. לא יאמן! עוד הספקנו לנוח כולנו אחרי ארוחה של "לונג" ו"מילץ" עם תפוחי אדמה. אל תשאלו מה זה כי איני יודע. רק זוכר שהיה זה בשר בצבע שחור. כיום הבשר הזה "נתעלם מן העין"...

בפסח עצמו, הס מלהזכיר, שום דבר תעשייתי לא! פרט למצרכי יסוד ממש, שמן סוכר ומלח. תבלינים – לא אוכלים. מוצרי חלב קנויים – לא אוכלים. קמח תפוחי אדמה – לא אוכלים. פירות וירקות – רק קלופים. גם עגבניה. שרויה – ה' ירחם! שום – לא, חציל – לא, בקיצער, מבינים כבר...

ולמה סיפרתי כל זאת?

כי כשהיינו מעיזים להתלונן על רוב הטרחה, היה אבא צוחק מאתנו ומתאר כמה קשה היו הם עובדים בילדותו הטבריינית. "לנו יש ברז מים! שוו בנפשכם איך היה לנקות את כל הבית עם דליים של מים! יש לנו מכונת כביסה", היה מזכיר לנו. "הם כיבסו בידיים! ואיך ניקו את החלונות והדלתות? ביום המיועד היו מפרקים את כל דלתות וחלונות הבית, שוכרים את החמור של מוסטפה ואותו, מורידים אותם לשפת הכינרת, שם היו יושבים ומקצפים במשך יום שלם עם מאגר המים הבלתי נדלה שעמד כולו לרשותם".

ואנו? איזה דור מפונק הדור שלנו! גרים בבתי רחבי ידיים, אוכלים בכלים חד פעמיים, משתמשים עם "סנו רהיט" ועם "סנו להיט", מכונות כביסה ויבוש לרשותנו 24/7, שליח של פיצה מגיע עד הבית, והשנה גם מיזם מיוחד למשפחות בני תורה של מנות בשריות מבושלות 13.5 ₪ למנה.

וכמה אנו מתלוננים...

פרשת השבוע עוסקת כולה במעשה הקרבנות. היא אינה מתחילה "אדם מכם כי יקריב", אלא "אדם כי יקריב מכם" תקריבו מכם – מעצמכם. זהו עיקרו של הקרבן – לתת את לבנו לאבא שבשמים. מפורש הדבר במשנה (סוף מסכת מנחות): "נאמר בעולת בהמה: 'אשה ריח ניחוח', ובעולת העוף: 'אשה ריח ניחוח', ובמנחה: 'אשה ריח ניחוח' לומר לך: אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוין לבו לשמים".

מהו אותו "ריח ניחוח" שמזכר שוב ושוב בכל סוגי הקרבנות שהקדוש ברוך הוא כה מתענג ממנו? ריח המנגל? הסטייק? חלילה! הלא גם לגבי מנחה נאמר "ריח ניחוח"? זהו הריח של הלב שלנו אותו אנו נותנים לאבא שלנו. אין ניחוח ממנו.

התפשטה בכל הבית ודחקה את הריח החזק של היין. עופות קונים רק טריים ורק אצל "מוישה בלוי" בשוק מאה שערים שפירק אותם לדינו, בשר טרי אצל "הקר" (שוב תור של שעה וחצי) ודגים אצל "כהן" בשוק מחנה יהודה. "תגידי לו שיפלט את הדג רק עם הסכין שלנו"...

זה לא נגמר. לרשימת הקניות וההכנות האינסופיות

שיביבי אמונה | **הרב אהרון בייפוס**

אמונה,

זהו הנושא המדובר ביותר במסגרת ההכנות הרוחניות לקראת חג הפסח הממשמש ובא.

המלב"ם, אמן הדקדוק בנבכי לשון הקודש, מבחין כי יש **להאמין**... ויש **להאמין ב...**

מי שמאמין **ל-מה** שאומרים לו, יש במשמע אמונה לפי שעה.

אך מי **שמאמין ב...** הרי הוא מאמין בעצם עצמו וכוחו אמונת עולם, וכמאמר הפסוק "גם בך יאמינו לעולם" - **אמונה קבועה לדורות.**

כ"כ מוסיף, ששורש אמונה הוא בהתחייבות, כשמתחייב לעשות בעבור גמול, או הבטחה.

ובשל כך, הנהגת הקב"ה את עולמו ע"פ הטבע, תכונה בכתבי הקודש "אמונה". כי הבורא יצר כללים, וטבע בהם יסוד העולם, והבטיח שחוקים אלו יתקיימו ויתמידו כל ימי עולם.

"חוק נתן ולא יעבור". **אמן-ואמונה.**

היה מתווסף ביקור ברפת כדי לחלוב חלב בערב פסח עבור כל החג. את כל הליטרים הלבנים היה צריך לסנן וגם להרתיח כדי שיחזיקו מעמד שמונה ימים. בשביעי של פסח בדרך כלל ויתרנו על הקפה. החלב כבר היה מקולקל. גם מים היינו ממלאים בחביות ענקיות לכל ימי החג, טרום עידן "מי עדן". אם החלב נגמר – מילא, אך מה עושים כשהמים נגמרים?

ליל בדיקת חמץ היה הפעם היחידה בשנה שדלת המטבח היתה נסגרת. אמא היתה ערה כל הלילה ומכינה את מטעמי החג המיוחדים. הניחוחות מלאו את כל הבית. את לביבות תפוחי האדמה היתה מחביאה מתשעת השודדים כדי שישרדו עד ליל הסדר. בכל שנה מחבוא חדש. את הקודם כבר היכרנו...

סוף סוף הגיע היום של ערב פסח. נראה שהשמש היתה שוקעת מאוחר יותר לרוב מה שהספקנו ביום הקצר הזה חרף שעון החורף. אחרי ארוחת בוקר

כשהיינו ילדים, גרנו אחת עשרה נפשות בדירה עם שני חדרי שינה, אחד להורים והשני לילדים. שיסתדרו. האמת שהיה עוד חדרון של ד' על ד' שנגנב מהסלון באמצעות מחיצת אקורדיון, שם ישנו שני הבנים. בנוסף, המה הבית אורחים אינספור ולא אמר איש צר לי המקום. במקרי חרום (כל שבת פחות או יותר) היה אבא משכיב ארבעה או חמישה מאתנו לרוחב הספה בסלון, רגלו של זה בצד פרצופו של זה, והמשפחה כולה צהלה ושמחה.

כשהגיע ערב פסח זו כבר היתה חגיגה של ממש. שישו ושמוחו איזה אקשן! "מטבח של פסח" לא היה קיים באותם ימים אפילו בחלומות כמו "בית של פסח" היום. כלים חד פעמיים טרם נולדו, ועקרת הבית ז"ל צריכה היתה לתמרן בלוליניות בו זמנית בין ניקיון הבית והכשרתו, ובין ארוחות לכל ה"קייטנה". ככל שהתקרב החג, נדחק השולחן החמצי עוד ועוד מאזור המטבח הקטן והאהוב בו היינו רגילים להצטופף כולנו, לכיוון דלת הכניסה לבית, מרחק של שני מטרים שלמים. היעד הסופי היה חדר המדרגות שם אכלנו בימים האחרונים לפני החג. תארו לעצמכם 11 נפשות שצריכות להסתדר סביב שולחן קטן בחדר המדרגות. מי יכול לשכוח חוויה שכזו.

עבדנו כולנו כמו חמורים, הדור הקודם לא ויתר לעצמו על קוצו של יוד. גרגיר אבק לא נותר בגגו של ארון, גבוה ככל שיהיה. ארגזים של תריסים נפתחו, כל מה שניתן - פורק לגורמים, ואפילו נברשות התאורה זכו לליטופי סמרטוט מפנקים. את אלפי הספרים היו מוציאים ל"בלקון" כדי לחבוט בהם ולנער מהם את האבק-חמץ, ואז – אל תשאלו אותי למה כי איני יודע, אבל כך היה המנהג – לאוורר אותם פתוחים במשך לילה שלם, כדי שהרוח הירושלמית הקרירה תדפדף את דפיהם אנה ואנה ותעופף מהם שאריות של פירורים ר"ל. אותי, מהקטנים שבחבורה, היו שולחים לעמוד בתור כשעה וחצי אצל "שלמה פלאפל" בשכונת גאולה, מצויד ברשימה מדויקת מי הזמין עם תחינה ובלו חמוצים, מי עם ציפס ומי בלי סלט, רק כדי לשמוע שאזלו הפיתות...

ככל שהתקרב החג, התרבו ההכנות. אבא, שיהיה בריא, לא עשה לעצמו שום הנחות ולא לנו. בעצמו הכין את היין לפסח כי לא סמך על היקב. מיותר לתאר איך היה נראה הבית לאחר מכן. סחב אותנו ל"מוצא" או ל"לפתא" לשאוב "מים שלנו" מהמעין סמוך לשקיעה, ומשם למאפיית "בידרמן" לאפות את המצות בחבורה במשך לילה שלם. יומיים לפני החג נשלחתי לקנות פולי קפה, הייתי בורר אותם היטב וטוחן במטחנה מיוחדת. הארומה של הקפה

שאלה

סמוך לקריית הממשלה בחיפה ישנה חנות מכולת בבעלות ערבית. חנות זו מטבע הדברים פתוחה ומוכרת חמץ גם בימי חג הפסח. אחד העובדים בחנות זו הינו יהודי מסורתי אשר בין שאר תפקידיו משמש כקניין המטפל בהזמנת סחורות עבור בעל החנות. שואל העובד - האם מותר לו להזמין בפסח סחורה שיש בה חמץ עבור בעל החנות הנכרי, כאשר בעצם הינו משמש רק כשליח עבור בעל החנות לבצע את פעולת ההזמנה טלפונית, ולא קונה את הסחורה בעצמו?

תשובה

|| פתיחה: סברות הפוסקים לאסור קניית חמץ עבור גוי

על מנת להכריע בשאלה זו, נתייחס לחששות שהעלו הפוסקים בשאלות מעין אלה.

ראשון המדברים בשאלה זו הוא הריב"ש (שו"ת סי' תא) שהעלה שתי סיבות לאיסור:

א. שמא יבוא לאכול.

ב. מאחר ואין שליחות לגוי אזי השליח עבור באיסור 'בל יראה'.

הפוסקים שלאחריו העלו עוד שתי סיבות לאסור:

ג. איסור 'בל יראה' מאחר והשליח 'רוצה בקיומו' (מגן אברהם).

ד. איסור להשתכר מאיסורי הנאה. (משנה ברורה).

להלן נדון בכל אחת מסברות אלה.

|| א. סברת 'שמא יבא לאכול'

כתב הריב"ש (שו"ת סי' תא, הובא ברמ"א או"ח תנו, 1): '... לקנות חמץ לצורך הכותי במעותיו של כותי בחול המועד אסור גמור הוא, שהרי לכל הפחות איכא למיחש דלמא אתי למיכל מיניה'.

חשש זה אינו שייך במקרה שבפנינו, שהחמץ אינו מגיע לידי העובד בפועל, אלא מסופק ישירות לחנות. ובפרט - שמדובר במוצרים ארוזים וסגורים שאין חשש שיבא לאוכלם. (ראה - שולחן גבוה או"ח תמ, יא, ושו"ת מים חיים סי' לד, ויביע אומר ח"ד י"ד סי' ו).

|| ב. איסור 'בל יראה' משום שאין שליחות לגוי

הריב"ש הוסיף והסביר שאיסור קניית חמץ לנכרי בפסח נובע מהעיקרון שאין שליחות לעכו"ם (בי"מ עא,); ולכן הגוי המשלח אינו זוכה בחמץ הנמצא

המשך מעמ' קודם

גדולה מזאת למדנו. המנחה הדלה של העני, לא רק שהיא שווה לקרבן השור הגדול של העשיר, אלא יתרון יש לה על פניו. הגמרא שואלת (מנחות קי:): "מפני מה נשתנית מנחה שנאמר בה 'נפש' (כי תקריב)? אמר הקב"ה: מי דרכו להביא מנחה? עני! מעלה אני עליו כאילו הקריב נפשו לפני". דווקא עני כזה שאין לא אפשרות לרכוש אפילו תר או יונה לעולה והוא מביא 1.6 ק"ג של קמח סולת, מגיע למדרגה העליונה של "כאילו הקריב נפשו לפני"!

אגריפס המלך ביקש להקריב ביום אחד אלף עולות. שלח ואמר לכהן גדול: אל יקריב אדם היום חוץ ממני! בא עני אחד ובידו שתי תורים, אמר לכהן: הקרב את אלו. אמר לו: המלך צונו ואמר לי אל יקריב אדם חוץ ממני היום. אמר לו: אדוני כהן גדול, ארבעה אני צד בכל יום ואני מקריב שנים (כדי לזכות לסי' ז) ומתכרס משנים. אם אי אתה מקריב,

בידו של היהודי, ונמצא שהחמץ נשאר באחריות היהודי עד שהוא מגיע לנכרי. בזמן זה, עובר היהודי על איסור 'בל יראה ובל ימצא'.

אולם המשנה למלך (הל' חמץ ומצה, פ"ד ה"ג) חלק על כך, וסבר שאם החמץ אינו בבעלות הנכרי ואף אינו בבעלות היהודי [שהרי הוא אינו חפץ לקנותו לעצמו] אלא מוגדר כהפקר, אין כאן איסור 'בל יראה'. (וע"ע במש"כ בציץ אליעזר ח"ג סי' ח על דברי המש"מ).

טענה נוספת כנגד סברה זו, כתב המחנה אפרים (שולחן סי' טו) - שמאחר וגוי קונה בכסף, אזי השליח שמעביר את הכסף למוכר אינו אלא מעשה קוף בעלמא, ואף שאין שליחות לגוי מכל מקום הקונה זכה במקומו מיד כשהגיע כספו של הקונה לידי המוכר. (וראה עוד חידושי חת"ס גישין כב:).

איך שיהיה, אף אם נקבל את סברת הריב"ש, הרי שבנדון דידן שהפועל אינו מקבל את החמץ לידי, אלא רק מזמין את החמץ טלפונית ובסופו של דבר החמץ מגיע ישירות למוכר - אזי אף לפי סברת הריב"ש אין מקום לאסור.

|| ג. איסור 'בל יראה' משום שהשליח רוצה בקיומו

המגן אברהם (או"ח סי' תנ, סי' י) חידש סיבה נוספת לאסור: מאחר וגם כאשר אין ליהודי אחריות ישירה על החמץ, אם הוא 'רוצה בקיומו' - כלומר, יש לו עניין בקיומו של החמץ - הדבר אסור.

אך הפרי חדש (או"ח סי' תנ, סע' ז) חולק על סברא זו, וסובר שסברא זו אינה שייכת אלא באיסור עבודה

המדור נועד לעורר את לב המעיינים בלבד, ונכתב בקיצור רב בבחינת'תן לחכם ויהכם עוד'. למותר לציין כי שאלות בדיני ממונות יש לברר במעמד שני הצדדים בפני ב"ד' הדין בדין תורה. הערות הארות וביקורת בונה תתקבלנה בברכה במייל: assafe@rbc.gov.il

אתה חותך פרנסתי. נטלן והקריבן. נראה לו לאגריפס בחלום - קרבן של עני קדמך. שלח ואמר לכהן גדול: לא כך צויתך אל יקריב אדם חוץ ממני היום?! אמר לו: אדוני המלך, בא עני אחד ובידו שתי תורים... וכך חזר לו על כל המעשה. "לא היה לי להקריב?! אמר לו: יפה עשית כל מה שעשית" (רבה ויקרא ג, ה).

נדמין את ההרגשה של אגריפס באותו היום. כל עבודת בית המקדש היום עומדת רק עליו. אין עוד מלבדו! היום הוא מחזיק את העולם. אלף עולות! מי ידמה לו ומי ישוה לו! בלילה הוא מתאכזב לראות ששני התורים המסכנים של העני הקדימוהו. ומדוע? משום שהוא נתן את כל הלב לה' יתברך בהכנעה, בפשטות, בלי טיפת אגו.

קרבנו אינו גדול כשל אבותינו. איזה "קרבן פסח" שמן הקריבו הם לכבודו יתברך, וכמה דלה היא

זרה שאדם מצווה לאבדה מהעולם אף כשאינו שלו, אבל באיסור חמץ שאינו עובר עליו אלא אם הוא שייך לו, אך אינו מצווה לאבד חמץ של אחרים - אזי אף שהוא רוצה בקיומו, מאחר ואינו שלו אינו עובר עליו 'בל יראה'.

ולעניינינו, אף אם נקבל את סברת המג"א, מאחר והעובד אינו אחראי בשום צורה לקבלת ההזמנה, ומבצע עבור המעביד את פעולת ההזמנה בלבד ותו לא, לכאורה אף המג"א יודה שאין מקום להחיל עליו איסור 'בל יראה' משום כך.

|| ד. האיסור להשתכר מאיסורי הנאה

המשנה ברורה (סי' תנ, סי' ט-י, ובשער הציון סי' ק יד) הוסיף טעם נוסף: פועל המקבל שכר עבור עבודה הכוללת קניית חמץ בפסח נחשב כמשתכר באיסור הנאה.

ואמנם, בדיעבד הכסף אינו נאסר, כיון שאין זה חליפי חמץ, אלא בגרמא בלבד.

אולם, כתבו אחרונים (ראה - שערים המצוינים בהלכה, סי' קיז הע' יד) שכאשר השכר אינו ניתן דווקא בעבור החמץ אלא באופן גלובלי, יש מקום להקל.

ולכן בנדון דידן, שהעובד מקבל שכר כללי על עבודתו אינו נחשב כמשתכר באיסורי הנאה.

|| הכרעה למעשה

מותר לעובד להזמין חמץ עבור הנכרי במהלך חג הפסח, בתנאי שהוא פועל כשליח לביצוע בלבד ואינו לוקח אחריות על החמץ. ואינו מקבל שכר ספציפי עבור הזמנה זו.

להערות והארות:
Echsofo@gmail.com

בתושח"ו
יוסף משה בן אורה
לרפואת

משה "דע את עצמך"! משה.

כשם שלעף יש שורשים והם חבויים בבטן האדמה, כך גם לך משה יש את הגוף החיצוני ואת הנשמה החבויה והנעלמה ועליך לגלותה. מהותו של האדם הוא בפנימיותו וכך כתב האוה"ח (במדבר כ"ה, י"ד) בכמה מקומות "כי השם שיקרא בו האדם הוא שם הנפש" אותה עלינו להכירה ולגלותה. כל התפתחות האדם וגדלותו תתאפשר בהכרת העולם הפנימי החבוי והנעלם שם שורשו של האדם ומקורו כל כוחותיו ויכולותיו ומשכן נשמתו אותה עליו לגלותה ולהעצימה.

כלים מהפרשה

חיצוניות ופנימיות קיימת בכל הבריאה וכך גם באדם. "גדלות האדם" תתאפשר רק וכאשר האדם נחשף לפנימיותו. "מודעות עצמית" היא מהמיומנויות הבסיסיות המאפשרת את היכרותו של האדם עם עולמו הפנימי.

תרגיל לפיתוח מודעות עצמית: נסו בסוף יום לשחזר אירוע משמעותי שארע במהלך היום. היזכרו באיך הגבתם? מה הרגשתם? האם הייתם יכולים להגיב אחרת? בשלב מתקדם כשהמודעות העצמית מפותחת ניתן יהיה להיות במצב של התבוננות פנימית (-אינטרוספקציה) תוך כדי האירוע עצמו.

במלאכת עיצוב ובנין האדם.

כולי תפילה שחפץ ה' יצליח בידי וזה החלי:

לאחר מלאכת הקמת המשכן ושמונת ימי המילואים ה' קורא למשה ורק אחרי קריאה זו מדבר עמו אודות מה שיש לו לומר למשה. מכאן למדנו כי לכל דיבור ודיבור המוזכר בתורה קדמה לה קריאה. ומה שמע משה באותה קריאה? כיצד נעשתה אותה קריאה שנשמעה בחלל העולם ורק משה שמע?

מחדש המהר"ל (גור אריה ויקרא א', א'): "... **דלכל הדברות היתה קריאה קודם שדיבר עמו, והיה קורא לו "משה משה"** (שמות ג', ד') **ודיבר עמו...**" המקור לדברי המהר"ל הינו הפסוק המתאר את ההתגלות הראשונה של ה' למשה בסנה ושם מובא כי "וַיִּקְרָא אֵלָיו אֱלֹהִים מִתּוֹךְ הַסֵּנֶה וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר הַנְּנִי כֹשֶׁם שֵׁם הַקְּרִיאה הַיִּיתָה בְּכַפִּילוֹת הַשֵּׁם כִּךְ גַּם בְּכָל הַקְּרִיאוֹת כֹּלָם. וְנִשְׁאַלְתָּ הַשְּׁאֵלָה מִדֹּע הוֹצֵרְךָ ה' בְּקִרְיָתוֹ לְמֹשֶׁה לְכַפּוֹל בְּשֵׁמוֹ לְמָה לֹא הָיָה דִּי רַק בְּקִרְיָתָהּ ה': "משה....?"

מובא בשפת אמת (שמיני תרמ"ז) "**דקריאה הוא דביקות בשורש**" ביאורם של דברים: קריאת ה' למשה לא הייתה במובן הפשוט של "גש אלי" אלא קריאת כיוון עבור משה. משמעות כפל השמות ומהות הקריאה היתה: ויקרא ה' אל

בברכת שהחינו וקיימנו והגיענו... נפתח מדור חדש זה "דע את עצמך" שמטרתו לעורר עיון ושיח אודות עקרונות חשובים בעבודת המידות והתפתחות אישית המושתתים על פרשיות השבוע ו"ספר תולדות אדם".

אין זה מקרה כי תורתנו הקדושה קרויה "ספר תולדות אדם" היות ו... "כל עבודת ה' תלוי בתיקון המידות, וכל החטאים מושרשים במידות, ועיקר חיות האדם הוא להתחזק תמיד בשבירת מידות. ואם לא - למה לו חיים!?" (הגר"א אבן שלמה, פ"א).

על בסיס עקרון זה זכינו לשמוע אין ספור פעמים מהמשגיח הרה"ג ר' שלמה וולבה זצ"ל את המשפט הבא: "נאמר בנביא: "...ועיר פְּרָא אָדָם יוֹלֵד" (איוב י"א, י"ב) אדם נולד חמור קטן עבודת חייו להוליד אדם".

המקור היחיד ממנו ניתן ללמוד על צורת האדם השלם, הוא בתורתנו הקדושה, מדמויות ההוד המוזכרות בה, המאורעות המסופרים, הציוויים והאיסורים. כולם יחדיו רוקמים ושזורים את צורת האדם אותה עלינו להיות. בשל כך זכה עמנו להכרה כי: "אדם אתם - אתם קרויין אדם ואין העובדי כוכבים קרויין אדם..." (יבמות ס"א). כשם שכל בנין מצריך תוכנית והכרה ברזי האדריכלות כך גם בנין האדם. מטרת המאמרים הקצרים להציע כלים ותבונות

פרשתן)

"שמעתי מהרב הקדוש רמ"מ מרימאנוב שהמנהג היה מקדם כשסיים הקורא לקרות פרשת ויקרא שמסיימת לאשמה בה, היו הקהל עונים אחריו לאל אשר שבת מכל המעשים ביום השביעי שהוא ראשי תיבות לאשמה בה" (מאור ושמש).

ובספה"ק בית אברהם הוסיף בשם אביו הדברי שמואל זצ"ל דיש שזכה שהשב"ק מעורר אותו לתשובה, וזהו הרמז בראשי תיבות הנ"ל, וכמו שאז"ל עה"פ (שמות לא, יז) שבת וינפש "כיון ששבת וי אבדה נפש", בשבת עושה חשבון שבמשך כל השבוע אבד את נפשו ע"י מעשיו, ובפרט כשיושב בחבורת יראי ד' ורואה דביקותם והתלהבותם והוא כאבן דומם והוא מתעורר לתשובה, ועצם עשיית החשבון הוא טובה גדולה בעדו כמאמר העולם כי חשבון הוא חצי סילוק והעיקר שלא ישוב לכסלה.

סימן: ברב החומשים הסימן 'דעואל' (קיא).

השייכות לפרשתנו היא ההקרבה על המזבח, ע"פ מה שחז"ל דרשו שמו (אליסף בן דעואל) על המזבח שבנו בני גד ובני ראובן וחצי שבט מנשה מעבר לירדן, וחשדו שנבנה לע"ז ודרשו **אל-יסף** שלא הוסיפו דבר על התורה, **בן דעו-אל** אלא בנו המזבח כעדות. דרשה נוספת במדרש שבני ראובן וגד וחצי שבט מנשה קיימו את תנאיו של מרע"ה, ונלחמו בכיבוש הארץ, והיו צועקים לה' במלחמה והושיעם, ונדרש

דעת: אז"ל (פסיקתא) ויקרא אל משה מכאן למדנו לא יכנס אדם לבית חברו א"כ יאמר לו הכנס, ק"ו ממש וכו'. ובויק"ר א"י מכאן אמרו כל ת"ח שאין בו דעת נבלה טובה הימנו, צא ולמד ממש אבי החכמה אבי הנביאים שהוציא ישראל ממצרים ועל ידו נעשו כמה נסים במצרים ונוראות על ים סוף ועלה לשמי מרום והוריד תורה מן השמים ונתעסק במלאכת המשכן ולא נכנס לפני ולפנים עד שקרא לו שנאמר וכו'.

(אמרו, מדוע נבלה טובה הימנו כי מנבלה אפשר להתרחק אבל מת"ח בלי דעת, לא.)

ווארט לשויגער: סיפר עד ראייה שביקר את האור שמח וראה שזחה דעתו עליו, והסביר שנמנם ובחלמו ראה בפמליא של מעלה יושבים כל גדולי עולם ואומרים שחסר בעולם התורה מי שיכוון לאמת ועמד הרשב"א ואמר שבדווינסקי יושב רב שכיוון עכשיו אל האמת יותר ממני כי הרשב"א (שו"ת א, רעו) מקשה על הגמ' בחולין כב: איך יש שם הווא"א שעולת העוף כשר בלילה, ומוחק הגירסא. ובאור שמח (מע"ש ז, ג ובהשמטות בסוף זמנים) ביאר ע"פ האב"ע שהתורה חייבה להביא במקום חטאת בהמה, גם חטאת העוף וגם עולת העוף, העולה באה כנגד האימורים שאין בחטאת העוף, וכיון שהאימורים קרבין בלילה ס"ד שכשר בלילה.

חשבון הנפש: מכל אשר יעשה לאשמה בה (סוף

וכך הצוות לימדו אותם ביתר שאת על דיני ביעור חמץ בשבת, סדר ליל פסח, מצה, מרור, הסיבה, אפיקומן... לא ויתרו על אף שיעור, קיצצו בתכני חול כדי להספיק עוד ועוד.

אנחנו יודעים שישנם ילדים שיעברו דירה, או מכל סיבה שהיא יעזבו בשנה זו את בית הספר וייתכן שזו הפעם האחרונה שהם ישמעו בחייהם על פסח, הלכותיו וענייניו.

מי יודע איפה זה יתפוס אותם בחיים, כמה איסורים נמנע בעם ישראל אם נספיק לחדד להם עוד הלכה ועוד דין וכמה מצוות וזכויות נרבה בזכות לימודים אלו.

שאלתי לאחרונה כמה ילדים בוגרים, שהצטרפו אלינו השנה מבתי ספר חילוניים "האם לימדו אותם על פסח? התשובה הייתה חד משמעית "לא! כלום!" ככה החג הזה עבר עליהם כחופשה גרידא והנה הם כעת בידני, איזו זכות ואיזו חובה!

כמה הדברים, שלנו הם ברורים ופשוטים, לציבור כל כך גדול יש בהם עיוותים ותפיסות שגויות...

ילד אחד הגיע אלי השנה ואמר לי בחיך "ההורים שלי גאונים, הם כל שנה שולחים אותנו באמצע ליל הסדר לצפות ב"מסכים" ואז הם מחביאים את האפיקומן..."

זה מזעזע, אבל מאידך זה כל כך מדהים.

זאת משפחה שלמרות הבורות שלה, הם מקיימים ליל הסדר ולמרות העיוות התפיסתי הם שולחים את הילדים שלהם לבית ספר תורני, ללמוד ולעסוק בהוויות אביי ורבא ולסכם במחברת חגים את דיני מלאכה והלל בחול המועד...

אין זאת אלא כאמור, שאחים יש לנו, ואיש לא לימד אותם, הם טועים כשה בדרך ומשוועים לזרועותינו שיחבקו אותם ויקרבו אותם למקום.

שמעתי מאבי מורי שלי"א על שאלת הבן הרשע: "וְהָיָה כִּי יֵאמְרוּ אֲלֵיכֶם בְּנֵיכֶם מָה הָעֶבֶדָה הַזֹּאת לָכֶם" שכתב על זה במכילתא "בשורה טובה נתבשרו שעתידיים לראות בנים ובני בנים. מה הבשורה בה? אלא לפי שפרעה ניסה כל העת לקעקע את המשפחה היהודית ולנתק בנים משולחן אביהם. והנה הם מתבשרים שיהיו בנים, יהיה המשך ועם ישראל ימשיך ויתגדל משפחות משפחות".

דווקא בן הרשע התורה מבשרת לעם ישראל על ההמשכיות המובטחת להם? והתשובה היא: כן!

כי למרות שאלתו המתריסה, עצם זה שהוא כאן, בשולחן ליל הסדר, יושב יחד עם אחיו ושואל שאלה... זה מראה שהוא עדיין "שייך", קיים בנוף היהודי ובעבודה נכונה נוכל להשיב אותו למוטב.

כמו כן אצל עשוי, שרימה את אביו בהראותו כי הוא שואל שאלות בהלכה, "איך מעשרים את המלח ואת התבן?" ברור הדבר שיצחק לא היה תם! הוא ידע את נפש בנו! אבל הוא אחז, כי עצם זה שעדיין הוא רוצה להציג את עצמו לפניו כצדיק, זה מראה שיש לו סיכוי ובכך אין לדחות אותו על הסף...

כל שכן בדורנו, שרוב בני האדם אינם בגדר רשעים, אלא תינוקות שנשבו בציפורני הממסד החילוני, שחרט על דגלו לקעקע את היהדות מלבותיהם של נשמות ישראל הטהורות, עלינו לפתוח להם ולהקדים תשובות מתוך מאור פנים ובצורה שישובו אבות על בנים ונזכה לגאולה השלמה בקרוב אמן!

מה קרה? נאבד לך?
"לא!"

אתמול ההורים שלי מאד התרגשו והם אמרו לי שאני אביא לבית את הספר שקיבלנו במסיבה והם גידו אותי ביחד מתוך הספר, הם גם רוצים לקרוא מזה... אבל המורה אמרה שמשאירים את הספר בכיתה, לא לוקחים הביתה, אז באתי אליך לבדוק אולי תוכל לתת לי עוד ספר..."

ווארט לשווער | הרב שמואל עמנואל | יכוון ליבו לשמים

"גם" העיקר הוא **השלב** יהיה מכוון לשמים.

ברוך זאת ניתן לפרש את מאמר החכם מכל אדם (קהלת י, ב) "לב חכם לימינו, ולב כסיל לשמאלו". כלומר, שהחכם הולך לצד ימין של הלב, שהן האותיות "אך" וממעט את עצמו ואינו מתגאה. ואילו הכסיל, הולך לצד שמאל של הלב, שהן האותיות "גם" ומרבה את עצמו, ומתגאה.

מביאים בשם היהודי הקדוש מפשיסחא, להמתיק את ציווי התורה שציוותה אותו "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם". שהאותיות ש'אחרי ה'לב' הן גם, והאותיות שאחרי ה'עין' הן 'כסף'.

ועל זה מזהירה אותנו התורה: אל תתורו ותטעו 'אחרי' האותיות 'לב'. כלומר, אל תהיו בעלי גאווה. ואל תתורו ותטעו אחרי האותיות 'עין'. כלומר, אל תהיו רודפי בצע כסף...

המשנה במסכת מנחות (ק). אומרת: נאמר בעולת בהמה (שמקריב העשירי) 'אשה ריח ניחוח', ובעולת העוף (שמקריב הבינוני) 'אשה ריח ניחוח', ואף במנחה (שמקריב העני) נאמר 'אשה ריח ניחוח', לומר לך: אחד המרבה ואחד הממעט ובלבד שיכוון ליבו לשמים.

כלומר, כל מי שמקריב קרבן לה', בין אם הוא קרבן גדול, ובין אם הוא קרבן פשוט וזול יותר, העיקר הוא מה שיכוון בליבו, לשם שמים.

בעל ה'הפלאה' מרמז רמז נפלא לדברי חז"ל. כידוע, המילה "גם" באה לרבות, ואילו המילה "אך" באה למעט. ולפי מאמר המשנה במנחות, שהעיקר הוא כאמור מה שמתחולל ב"לב". והנה, האותיות שלפני המילה לב, הן כ' וא'. והאותיות שאחרי המילה לב, הן מ' וג'.

וניתן לרמז כי בין אם אתה בא למעט ("אך") ובין אם אתה בא לרבות

צמרמורת...

שלפתי מיד סידור והבאתי לו עם הקדשה שתלווה אותו כל החיים.

ביום ראשון הוא שוב הגיע אלי...

"פתחנו בשבת את הספר שהבאת לי כדי להגיד קידוש ולא היה שם (הסידור שחילקנו הוא של יום חול...) אז לא נורא, במקום זה כל המשפחה אמרה את 'מזמור לתודה' בעמוד 43 שלמדנו בכיתה..."

אין מילים! ברור מעל לכל ספק וכך מקובלנו, שייטכן וזאתה משפחה שעמדה לבדה באותם רגעים ואמרה מזמור לתודה על כוס של קידוש, פעלה בשמיים מה שפעל 'קורבן תודה' בבית המקדש.

איזה נחת לאבא שבשמיים, כשבנוי האהובים והאבודים מגלים טהרה ותמימות שכזו!

***

אחרי 2 הסיפורים הללו, ניגשנו השנה אחרת לגמרי להנחת התלמידים לקראת פסח.

פתאום גילינו רבדים נוספים של גודל ההשפעה והאחריות שיש לנו בחינוך ילדים אלו.

התחדדה אצלנו ההבנה שיש לנו מצווה כפולה...

תלמידינו צריכים לשמוע בדיוק כמו כל ילד בישראל על אמונה, יציאת מצרים וכל מה שכלול במצוות "והגדת לבנך", אך אין מי שיגיד להם - המצווה הזו מוטלת עלינו.

ומצווה נוספת שאין לה "שם" אבל השם שמתאים לה זה "והגדת לאבן" - יש לנו את הזכות שהילדים שאיך שהוא הגיעו אלינו, ילמדו, ידעו ויהיו כל כך מחוברים, עד כדי כך שהם יביאו את כל זה לבתים שלהם, להורים שלהם, אלו שאפילו לא יודעים לשאול...

ביום שישי שעבר, שלחנו עם תלמידי בית הספר מכתב להוריהם, בו הן נדרשו לאשר יציאה ל"ברכת האילנות" שתתקיים ביום ראשון - ראש חודש ניסן.

שעתיים לפני שבת אני מקבל טלפון מאחד ההורים שהתקשר לברר "אם צריך להביא ביום ראשון בגד-ים..."

בגד ים? למה?

"בשביל הבריכה..."

איזו בריכה?

"ברכת האילנות..."

הסיפור הזה הוא אמיתי והוא משקף נאמנה את החובה שלנו להפיץ את אור היהדות, בדור בו אין כמעט בן רשע אלא בעיקר תם ושאינו יודע...

ביום ראשון, כשצוות המשרד הדפיסו את נוסח הברכה לתלמידים, החלטנו שנדפיס את הברכה על דף עם למינציה, על מנת שיקחו אותו הביתה ויזכו את ההורים והמשפחה שלהם בברכה המיוחדת הזו. במקביל שלחנו להורים תקציר עם נוסח הברכה, דיניה וענייניה.

כשחזרנו לבית הספר, הזכרתי לתלמידים להביא את הדפים עליהם הודפסה הברכה לבתיהם ולזכות את המשפחות בברכה וחזרתי בקצרה על הלכות הברכה.

כשאמרת שצריך שיהיו 2 עצי פרי, אחד התלמידים, שגדל בבית שבו מכירים את 'ברכת האילנות' ולא את ברכת האילנות צעק לי "בדיעבד אפשר גם עץ אחד - המורה לימדה אותנו..."

הצעקה הזו פילחה בלבבות הצוות כולו, את ההבנה והעוצמה שיש לנו בידיים. מצד אחד הורים שלא שמעו מעולם על הלכות הבית היהודי, חגי ישראל וכו' ומצד שני, כן הבן שלהם, שלומד ויודע את הדינים על פרטיהן ודקדוקיהן.

ובאמצע, אנחנו עומדים ניצבים ומחוייבים מדין 'ערבות' לאותן נשמות יקרות.

***

לפני כשבועיים ערכנו מסיבת סידור - מעמד מרגש במיוחד.

אחד הילדים, הוא תלמיד בשם ארבל, שרק לפני כחודש עבר מבית ספר חילוני אלינו. הם עברו דירה לכרמל, כגשו 'במקרה' אברך שהציע להם לבוא לבית ספר תורני והנה הוא אצלנו...

המעמד היה זר להוריו, אך מכיוון שאלו אנשים ערכיים עם 'נשמה טובה', הם התחברו והתרגשו מאד מאד לאורך כל המעמד.

הורה אחר, שהיה נציג ההורים לשאת את 'דבר ההורים', פתח ואמר: "אני מרגיש במעמד הזה תיקון והשלמת חסך... אני, לא זכיתי שיקיימו לי מסיבת סידור, אני התחלתי את הבוקר ב- 10 דקות של קריאת ספרי הרפתקאות, אותי לא לימדו להתפלל והנה אני מתקן את זה דרך הילד שלי, שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה!"

כשקראתי לארבל לקבל את הסידור, עצרתי ואמרתי לכלל המשתתפים ש"ארבל מרגש אותנו במיוחד כי הסיפור שלו התחיל בדיוק כמו סיפורו של נציג ההורים, ארבל כמעט הפסיד את האירוע הזה... ואת הזכות להתפלל עוד בהיותו תינוק של בית רבן, אך אודות הוריו שבחרו ברגע הנכון, בהחלטה הנכונה, הנה הוא זוכה לקבל סידור תפילה שאבותינו העבירו מדור לדור והנה השרשרת הזו לא נגמרת - ארבל יזכה בס'ד גם הוא להעביר את לפיד המסורת לבניו ובני בניו ולשמור על רצף היהדות והמסורת".

לא בדיוק ידעתי איך הוריו של ארבל 'אכלו' את דברי... בכל אופן הם הגיעו ממש עכשיו והם לא מההורים המסורתיים... אבל הדברים יצאו מהלב והחיים המשיכו... למחרת, ארבל הגיע יצאו מהלב והחיים המשיכו...

"המנהל, יש לך עוד מהספר הזה שקיבלנו אתמול?"